

Inhoudelijk Plan Internationaal Lied Festival Zeist 17 – 26 mei 2024

Versie 4 september 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Profiel Festival	4
2.1 Doelstellingen en kernactiviteiten	4
2.2 Artistiek team	5
2.3 Artistieke visie	5
3. Festivalthema 2024: <i>Vertel, vertel, vertel!</i>	7
4. Programma	8
4.1 Recitals tijdens het festival 2024	8
4.2 Recitals buiten het festival	10
4.3 Young Artist Platform	10
4.4 Compositieopdracht	11
4.5 Dag van het Lied Vereniging Vrienden van het Lied	11
5. Talentontwikkeling en cultuureducatie	12
5.1 Masterclass	12
5.2 Educatie en Participatie	13
5.3 Lezingen	16
5.4 Talkshows	16
6. Publieksbereik	17
7. Positionering en samenwerking	20
7.1 Lokaal	20
7.2 Regionaal	20
7.3 Nationaal	20
7.4 Internationaal	21
8. Bedrijfsvoering	22
8.1 Cultureel ondernemerschap	22
8.2 Onderzoek en ontwikkeling	23
8.3 Organisatie	23
9. Codes Governance, Fair Practice en Diversiteit & Inclusie	24

1. Inleiding

Het Internationaal Lied Festival Zeist heeft sinds de oprichting in 2015 zeven succesvolle edities neergezet. Het festival is sterk gegroeid in programmering, positionering en publiek. Het aantal bezoekers is gegroeid van 1.400 in 2016 naar 4.100 bezoekers in 2023. Het festival heeft in 2018 het EFFE label verworven en wordt gerekend tot de top 3 van de liedfestivals in Europa.

De waardering voor het festival is zeer hoog. Bezoekers waardeerden het festival in 2023 met een 8,9. Wat bezoekers speciaal aan het festival waarden: de sfeer, de hoge kwaliteit, de geweldige ambiance en de goede organisatie.

Het Internationaal Lied Festival Zeist is het enige festival voor het klassieke lied van Nederland. Het lied raakt onze ziel en diepste emoties, zowel in het luisteren als zingen. Zo draagt het op een bescheiden, maar waardevolle wijze bij aan een betere wereld. Het lied gaat over de grote emoties en de grote levensvragen, het is onverminderd relevant en actueel voor de mensen van nu.

Het Internationaal Lied Festival Zeist wil de volle breedte en de zeggingskracht van het liedgenre laten zien én horen, vanaf het begin van het romantisch kunstlied rond 1750 tot nu. Iedere editie van het festival is een combinatie van recitals, talentontwikkeling en cultuureducatie.

Iedere editie heeft een thema dat wordt gekozen op actualiteitswaarde en zeggingskracht. Binnen het gekozen thema worden werken, componisten, dichters en musici gekozen om het onderwerp kracht bij te zetten, het thema is de noemer waar alle artistieke elementen op terug te voeren zijn.

Liederen van de gekozen componisten op teksten van de gekozen dichters vormen de rode draad die door het festival, de recitals, de lezingen en de masterclass heenloopt. Deze samenhang en verdieping geven het festival meerwaarde.

Het thema van het festival 2024 is: *Vertel, vertel, vertel!*

Het is gelukt om een toonaangevend, internationaal liedfestival neer te zetten en te doen groeien in Nederland. Iets creëren uit niets, een uniek festival op poten zetten, dat er nog niet was in Nederland, op het niveau van de *Schubertiade Schwarzenberg* en het *Oxford International Song Festival*.

Het Internationaal Lied Festival Zeist is trots op wat er in de afgelopen zeven jaar is neergezet, zowel artistiek als organisatorisch. Vanuit deze solide basis willen wij een volgende stap maken om het festival nog verder als begrip in de internationale muziekwereld neer te zetten. We willen met dit inhoudelijk plan een gemotiveerd en realistisch beeld schetsen van wat het Internationaal Lied Festival Zeist voor de regio Utrecht en daarbuiten kan betekenen en wat daarvoor nodig is.

2. Profiel Festival

2.1 Doelstellingen en kernactiviteiten

Het festival is een jaarlijks brandpunt, knooppunt en ontmoetingspunt voor de liefhebbers van klassieke liedkunst en voor iedereen die zich met de ontwikkeling ervan bezighoudt.

Het Internationaal Lied Festival Zeist heeft zijn bestaansrecht bewezen als middelpunt van de rijke traditie van het kunstlied én door ruimte te geven aan moderne interpretaties daarvan.

Festivallocatie is de kerk van de Evangelische Broedergemeente Zeist, een Rijksmonument sinds 1968 en erfgoedlocatie. De Grote Zaal van de kerk van de Evangelische Broedergemeente met zijn heldere akoestiek, bijzondere inrichting die ervoor zorgt dat artiest en publiek elkaar heel nabij zijn, in een groene en historische setting wordt erkend als dé plek voor het lied in Nederland.

Doelstellingen van het Internationaal Lied Festival Zeist:

- podium bieden aan jonge talenten en gerenommeerde topmusici van internationaal niveau;
- de klassieke zangkunst voor een breed publiek toegankelijk maken;
- nieuwe interpretaties van klassiek werk de ruimte geven;
- de liedkunst verder ontwikkelen door nieuw werk te laten maken en bestaand werk op nieuwe manieren te presenteren;
- talentontwikkeling (meedaagse masterclass voor beginnende professionals);
- cultuureducatie (liedprojecten voor scholieren; cursussen, lezingen voor studenten en bezoekers);
- cultuurparticipatie (workshops en open podium voor zangamateurs; festivalkoor voor amateurs).

Het Internationaal Lied Festival Zeist kent daarmee twee kernactiviteiten:

1. Het presenteren van professionele liedrecitals;
2. Talentontwikkeling en cultuureducatie.

Het Internationaal Lied Festival Zeist vindt jaarlijks plaats in mei. Daarnaast zijn er buiten het festival nog een voorjaars- en een najaarsrecital.

Het Festival 2024 in het kort:

- 10 dagen festival;
- 11 liedrecitals door topmusici, jong talent en rising stars;
- 8 dagen masterclass voor jonge professionele duo's;
- Young Artist Platform, voor jonge professionele duo's;
- Compositieopdracht nieuw lied, het verplichte werk voor het Young Artist Platform;
- 4 lezingen;
- 2 talkshows;
- 11 projecten Educatie en Participatie.

De twee extra recitals buiten het festival in 2024 zijn:

- het Voorjaarsrecital op 10 maart 2024
- het Najaarsrecital in oktober 2024 met prijswinnende jonge liedduo's.

Al deze onderdelen worden in de hoofdstukken 3 t/m 5 nader uitgewerkt.

2.2 Artistiek team

Het artistiek team bestaat uit:

- *Henk Neven, artistieke leiding*

Bas-bariton Henk Neven is een van de meest opwindende liedvertolkers van zijn generatie. Hij treedt regelmatig op in Wigmore Hall, Het Concertgebouw en de BBC Proms, maar is ook thuis op het operapodium. Hij is ontvanger van de Borletti-Buitoni Trust Fellowship en heeft een doorlopend platencontract met Onyx en zijn cd's hebben lovende kritieken gekregen. Neven was lid van de prestigieuze BBC Radio 3 New Generation Artists Scheme en ontving in 2011 de Nederlandse Muziekprijs, de hoogste onderscheiding die het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap toekent aan een klassiek musicus.

- *Hans Eijsackers, artistieke leiding*

Hans Eijsackers studeerde aan de Conservatoria van Den Haag en Amsterdam en de European Mozart Academy in Kraków. Zijn docenten waren Gérard van Blerk, Jan Wijn en György Sebök. Hij won prijzen bij het Europees Pianoconcours en ontving de Zilveren Vriendenkrans van het Concertgebouw. Momenteel is hij Professor Für Liedgestaltung aan de Robert Schumann Hochschule in Düsseldorf. Eijsackers treedt veelvuldig op als solist, kamermusicus en liedbegeleider en vormt een bevlogen liedduo met Henk Neven. Daarnaast is hij als jurylid en masterclassdocent regelmatig te gast in binnen- en buitenland en is artistiek directeur van het van het Internationaal Studenten LiedDuo Concours in Groningen.

Neven en Eijsackers zijn begin januari 2021 aangetrokken als artistiek programmeurs, naast de toenmalige artistiek leider Robert Holl. Sinds mei 2022 vormen zij de artistieke leiding van het festival; twee veelzijdige en internationale topmusici, die met alle facetten van de liedkunst vertrouwd zijn: uitvoeren, lesgeven en programmeren.

Daarnaast is het festival ingebed in een sterk creatief en artistiek netwerk waarin verschillende disciplines en achtergronden vertegenwoordigd zijn. Ook is binnen het bestuur ruime artistieke kennis en expertise aanwezig.

Dit hoogwaardige artistieke team waarborgt de professionaliteit en de kwaliteit van het festival.

2.3 Artistieke visie

Het Internationaal Lied Festival Zeist werkt vanuit de volgende artistieke visie:

- *Zeggingskracht*

Het artistiek team nodigt specifiek musici uit die absoluut voorrang geven aan de potentiële zeggingskracht van de muziek én de tekst van het kunstlied en deze maximaal uitdragen. Hierbij is extra oog voor maatschappelijke betekenis en reflectie op de actuele thema's.

- *Ambiance*

De Kerkzaal van de Evangelische Broedergemeente is een artistiek sublieme én intieme, rustgevende zaal. De historische ambiance en uitzonderlijk heldere akoestiek van de zaal, die bovendien in een weldadige groene omgeving ligt, zijn bij uitstek geschikt voor liedvertolkingen. Bovendien zorgt de zaal, die nagenoeg vierkant is en veel daglichttoetreding heeft, voor een open en direct contact tussen musici en publiek. Dat zorgt voor een uitzonderlijke en intieme optreed- én luisterervaring.

- *Gevarieerd en avontuurlijk*

Het festival programmeert recitals op drie niveaus:

- Musici die tot de absolute wereldtop worden gerekend
- Musici vlak onder dat niveau
- *Rising stars* met nationale en internationale potentie
- Bovendien is er veel ruimte en aandacht voor talentontwikkeling, van (school)jeugd, amateurs én (beginnende) professionals

De programmering van élk recital en elke activiteit gebeurt zorgvuldig, met oog voor verrassende en vernieuwende combinaties van musici en niet vaak gehoorde componisten.

- *Thematisch*

Iedere editie heeft een thema dat wordt gekozen op actualiteitswaarde en zeggingskracht. Binnen het gekozen thema worden werken, componisten, dichters en musici gekozen om het onderwerp kracht bij te zetten, het thema is de noemer waar alle artistieke elementen op terug te voeren zijn. Deze samenhang en verdieping geven het festival meerwaarde. Daarbij wordt veel aandacht besteed aan de actualiteitswaarde die het klassieke lied in onze ogen heeft: tijdloze emoties, het reflecteren op grote maatschappelijke veranderingen, het belang en de waarde van natuur, het bevorderen van schoonheid en vriendschap.

- *Publiekvisie*

Het festival richt zich op een breed publiek, dat groter is dan de liedliefhebber pur sang. Daarom richt het zich in de programmering niet alleen op toprecitals in de avonden, maar ook op een meer avontuurlijke en jeugdiger programmering overdag en in de weekenden. Daarnaast heeft het publiek een onmisbare rol bij de talentontwikkeling: als de driehoek muziek-musici-publiek klopt – en de musici worden in het artistiek beleid en door de zaal uitgedaagd een echte verbinding tussen deze drie pijlers tot stand te brengen – ontstaat een bijzondere ervaring die het ‘standaardconcert’ overstijgt.

- *Piramide*

Met de combinatie van recitals door professionele musici, talentontwikkeling en educatie laat het festival het lied op alle niveaus klinken en biedt het zangers van alle niveaus een podium. Deze piramidevorm van absolute beginners tot wereldsterren is uniek en maakt het festival breed en boeiend.

3. Festivalthema 2024: *Vertel, vertel, vertel!*

De mens heeft een onbedwingbare behoefte aan verhalen. Om ze te vertellen en om ze te horen. Sterker nog, een leven zonder verhalen is geen leven. Daarom gaan, zo lang de mens bestaat, verhalen de wereld rond. Ze gaan dwars door alle culturen, werelddelen en lagen in de maatschappij. Vaak komen oude vertellingen uit verschillende uithoeken van onze planeet inhoudelijk ook nog eens overeen. Mondelinge verhalen, geschreven verhalen, beeldverhalen... het is een onuitputtelijke hoeveelheid.

Onze vroegste jeugd begint met verhalen. Ze worden ons verteld of voorgelezen. In het ideale geval in een geruststellende omgeving in het niemandsland tussen waken en slapen. Verhalen verleggen grenzen, ze troosten of laten ons huiveren. In onze jonge geesten wordt zo de fantasie geprikkeld, ontwikkeld en leren we onderscheid maken tussen realiteit en fictie. Het absurde kan daarbij in verhalen totaal geloofwaardig zijn. Verhalen kunnen ons helpen om greep te krijgen op een ongrijpbare wereld. Zo ontstonden de mythen, sagen en legendes, Bijbelse vertellingen, en sprookjes. En om herhaling te voorkomen moeten we ook de bittere verhalen over oorlog, onrecht en onmenselijkheid niet vergeten en daarom blijven vertellen.

In de taal bevindt 'het verhaal' zich tussen waarheid aan de ene kant en verzinsels, leugens en fantasieën aan de andere. Als we zeggen 'hang geen verhalen op', bedoelen we 'neem me niet in de maling, of 'lieg niet tegen me'. Maar zeggen we 'vertel me het hele verhaal', dan vragen we naar de volledige waarheid. Of als we iets willen ontkrachten zeggen we 'het is maar een verhaal'. Iets wat we ongeloofwaardig vinden is een 'sterk verhaal'.

Een verhaal kan de waarheid liegen.

In een interessant gesprek over storytelling tussen de invloedrijke schrijvers John Berger en Susan Sontag verschillen de twee van mening. Berger meent: 'A story is always a reassuring operation, a shelter against the absurd, against the endless terrifying space we live in'. Sontag brengt daar tegenin: 'storytelling enlarges the field of our imagination and introduces us to the absurd'. De een zoekt bescherming tegen het absurde, de ander vindt dit juist in verhalen. Kan het allebei? Wie verlangt niet terug naar de geborgenheid waarin de eerste verhalen tot ons kwamen, de manier waarop ons jonge brein fantasie de vrije loop kon laten? Wie wil niet vertoeven in dat spannende schemergebied tussen fictie en werkelijkheid? Willen we niet allemaal onszelf en de wereld beter begrijpen?

De magische samensmelting van tekst en muziek, maakt van liederen een ontroerend en intens medium om aan die verlangens tegemoet te komen. Het thema van het festival in 2024 is daarom: *Vertel, vertel, vertel!*

Al sinds de oudheid maakt de mens gebruik van muziek, dichterlijke voordracht en dans om de beleving van een verhaal intenser te maken, om het smakelijker te vertellen, of om het simpelweg beter te kunnen onthouden en door te geven. Kijk naar de Homerische verzen, de ballades van de troubadours, volksliedjes, maar ook declamaties van Schumann, Liszt en Schönberg. Van vrijdag 17 tot en met zondag 26 mei 2024 gaan we daarom op zoek naar ridderverhalen en hoofse liefde, religieuze verhalen en mythen en sagen. We horen verhalen over oorlog en vrede. En natuurlijk ontbreken kleurrijke sprookjes niet, zoals de vertellingen uit Duizend-en-één nacht.

4. Programma

Het totale programma van het festival loopt van vrijdag 17 mei tot en met zondag 26 mei. De recitals staan geprogrammeerd van zaterdag 18 tot en met zaterdag 25 mei. Op vrijdag 17 mei vindt het Young Artist Platform plaats en op zondag 26 mei de presentaties van educatieprojecten.

Speciale gast tijdens het festival is de Britse bariton **Roderick Williams**. Niet alleen verzorgt deze absolute wereldster het openingsrecital samen met pianist Roger Vignoles, maar hij zal ook verschijnen als jurylid bij het Young Artist Platform, masterclasses geven voor de professionele duo's en speciaal in opdracht van het festival een nieuw lied componeren voor stem en piano.

4.1 Recitals tijdens het festival 2024

1. Zaterdag 18 mei:

Dag van het Lied Vereniging Vrienden van het Lied

- Recital studenten Prins Claus Conservatorium Groningen
- Recital Irene Hoogveld, sopraan - Maxime Snaterse, piano
- LiedLab, studenten Codarts Rotterdam krijgen de vrije hand m.b.t. liedkunst en experiment
- Recital Jan-Willem Schaafsma, tenor – Phyllis Ferwerda, piano

2. Zaterdagavond 18 mei:

Ridderverhalen en hoofse liefde

Een programma over ridderverhalen. Don Quichot, de bekendste onder de ridders, zal niet ontbreken. Verder spelen heldhaftigheid, moed, trouw en (onbereikbare) liefde een rol.

Don Quichot, Richard Leeuwenhart en Koning Arthur

Roderick Williams, bariton - Roger Vignoles, piano

3. Zondagmiddag 19 mei:

Religieuze verhalen

Bijbel- en religieuze verhalen zijn de spil van dit zondagmiddagprogramma. Bijbelse figuren hebben eeuwenlang kunstenaars in de beeldende kunst en muziek geïnspireerd. Ook zijn gebeden voor componisten een bron om uit te putten om liederen te maken.

Robin Tritschler, tenor - Rosanne van Sandwijk, mezzosopraan - Dana Zemtsov, altviool – Lestari Scholtes, piano.

4. Zondagavond 19 mei:

Ballades

De ballade, een epische dichtvorm ontstaan in Frankrijk in de 14de eeuw, raakt in de romantiek opnieuw onder de aandacht. In dit recital richten we ons op die Ballades, spannende verhalen met opera-achtige taferelen. Schilderachtige locaties met vaak extreme, onrealistische gebeurtenissen. Meerdere personages verschijnen op het fantasietoneel van de ballade.

Na afloop van dit concert zal een verhalenverteller op het plein voor de Grote Zaal delen voorlezen uit *Tales of the Unexpected* van Roald Dahl rondom een vuurkorf.

Loewe, Schubert, Schumann, Wolf, Liszt

Henk Neven, bariton - Hans Eijsackers, piano

5. **Maandag 20 mei:**

Jongerenconcert 12plus

Met optredens van:

- Het Jeugdkoor van de Zangschool Utrecht o.l.v. Thea Bakker.
- Getalenteerde instrumentalisten van de Jong Talent klas van het Koninklijk Conservatorium Den Haag, waaronder Wendel de Bruijne, violiste, Timen de Bruijne, cellist, met aan de piano Natasja Bouma.
- Het Kleinkoor bovenbouw Stichtse Vrije School met solist Tibbe Alkemade (delen van de wereldberoemde Carmina Burana van Carl Orff).

6. **Dinsdagavond 21 mei:**

De Troubadour

De troubadour was een liedcomponist of singer-songwriter avant la lettre. Hij schreef zijn gedichten en liederen zelf en voerde die met harp of luit uit. De vormen aubade, pastorale en het lamento vinden hun oorsprong bij de Troubadour. In dit recital horen we liederen van voor het standaard liedrepertoire en erna. Het wordt een ontmoeting tussen oude muziek en twintigste-eeuwse jazz ballads.

Judith van Wanroij, sopraan - Maarten Koningsberger, bariton - Fred Jacobs, luit

7. **Woensdagavond 22 mei:**

Volkliederen

Elke cultuur heeft haar eigen volksliedjes. Traditionele teksten en melodieën vaak anoniem overgeleverd met streek- en soms tijdgebonden onderwerpen en karakter. Volkliederen zijn een prachtige manier om je te verdiepen in andere culturen. Dat doen we in dit recital met componist Luciano Berio, die ons onder andere meeneemt naar de Verenigde Staten, Armenië, Auvergne, Sicilië, Sardinië en Azerbeidzjan. Met de muziek van componist Theo Loevendie reizen we naar Turkije.

Olivia Vermeulen, mezzosopraan - Pynarello, ensemble

8. **Donderdagavond 23 mei:**

Oorlog en Vrede

Verhalen die we moeten vertellen over de gruwelen van oorlog en de wens voor vrede. Leren we van het verleden of blijven we in herhaling vallen?

Lieder over oorlog, verlies, gemis en hoop op een betere wereld.

Moessorgski, Gurney, Mahler, Escher en Ravel

Marie Seidler, mezzosopraan - Toni Ming Geiger, piano

9. **Vrijdagavond 24 mei:**

Mythen en Sagen

Mythologie komt van het woord Muthos, dat gesproken woord of verhaal betekent. De Griekse verhalen over goden, halfgoden dienden om over ons zelf en de wereld te leren.

Natuurverschijnselen, goed en kwaad. We zijn wat dat betreft nog verre van uitgeleerd. Naast de Griekse oudheid horen we in dit recital sagen uit Scandinavië. Verhalen over heksen, nimfen, tovenaars en reuzen.

Met o.a. liederen over Griekse mythen van de ultieme liedcomponist Franz Schubert en Scandinavische liederen over sagen en mythische wezens.

Raoul Steffani, bariton – Sholto Kynoch, pianist – N.N., verteller

10. **Zaterdagmiddag 25 mei:**

Presentatierecital deelnemers Masterclass

11. Zaterdagmiddag 25 mei:

Winnaarsrecital van winnaars van het Young Artists Platform 2023

12. Zaterdagavond 25 mei:

Duizend-en-één nacht

Voor niemand was het vertellen van verhalen zo een zaak van leven op dood als Shéhérazade. Dit programma wordt op haar en het primaire belang van verhalen vertellen, gebaseerd. Exotisme, oriëntalisme en sprookjes.

Carolyn Sampson, sopraan - Joseph Middleton, piano

13. Zondagmiddag 26 mei:

Jongerenconcert 18plus

Met optredens van:

- Studentenchor Intonacatore van de Zangschool Utrecht o.l.v. Thea Bakker.
- Tibbe Alkemade, countertenor, en Vitto van Leeuwen, piano
- Enkele getalenteerde jonge instrumentalisten.

NB Programma's en uitvoerenden onder voorbehoud van wijzigingen

4.2 Recitals buiten het festival

Naast het festival in mei organiseren we in 2024 nog twee recitals, een in het voorjaar en een in het najaar:

- Voorjaarsrecital (10 maart 2024): Feestelijke opmaat richting het festival binnen het thema *Vertel, vertel, vertel!* met Maria Warenberg, sopraan en David Bollen, piano.
- Najaarsrecital (oktober 2024): Een duo geselecteerd uit ons eigen Young Artists Platform en een duo geselecteerd uit het een talentontwikkelingsprogramma van een van onze partnerfestivals zoals het Oxford Young Artists Program en het "Lied the Future" van de Schubertiada in Barcelona.

4.3 Young Artist Platform

Professionele liedduo's aan het begin van hun (inter)nationale carrière krijgen de gelegenheid zich met een mini-recital te presenteren aan een internationale jury en het publiek. Het winnende duo mag optreden tijdens een van de volgende edities van het Oxford International Song Festival en het Internationaal Lied Festival Zeist. Zo werken wij aan een keten van masterclass, auditie en optredens en bieden wij bouwstenen en podia voor de carrière van jonge veelbelovende musici.

Het festival nodigt actief jonge musici uit die opvielen – bijvoorbeeld tijdens onze masterclass of op een van de andere festivals of concoursen in Europa waar wij mee samen werken. Ze worden gevraagd om een zo oorspronkelijk mogelijk programma rondom een nieuw gecomponeerd opdrachtwerk te presenteren. Uit de aanmeldingen worden maximaal zes duo's geselecteerd voor de Young Artist Platform dag met minirecitals.

De internationale jury, onder leiding van Annett Andriessen (mezzosopraan en voormalig directeur van de International Vocal Competition), wordt per jaar samengesteld en bestaat uit zowel zangers, pianisten en programmeurs van concertzalen. Hiermee geven we de duo's naast een waardevolle artistieke ervaring, ook de kans een relevant zakelijk netwerk op te bouwen en hiermee hun kansen te vergroten in het professionele veld.

Het Young Artist Platform kent een aantal onderdelen:

- De auditie op vrijdag 17 mei 2024
- Optredens voor het winnende duo op gerenommeerde liedfestivals (het Internationaal Lied Festival Zeist en liedfestivals in het buitenland, zoals het Oxford International Song Festival
- Optredens voor het winnende duo in (kleinere) concertzalen in Nederland, zoals Jonge Grote Zangers in het Muziekgebouw
- Een professionele fotoshoot voor de deelnemende duo's door Boas Photo, de vaste fotograaf van het Internationaal Lied Festival Zeist, ten behoeve van hun verdere professionalisering.
- PR-advies voor de deelnemende duo's door Wilgehof+Sodaar, creatieve communicatie, het vaste bureau voor vormgeving en teksten van het Internationaal Lied Festival Zeist.

4.4 Compositieopdracht

Elk jaar geeft het Internationaal Lied Festival Zeist een componist de opdracht een nieuw lied te componeren. Dit nieuwe lied fungeert als het verplichte werk op het Young Artist Platform. Ieder duo dat deelneemt aan het Young Artist Platform studeert het nieuwe werk in en neemt het op in het recital dat zij presenteren.

Een van de doelen van het Internationaal Lied Festival Zeist is het lied levend te houden. Daarnaast vragen de bovenstaande actuele thema's (de verhalen over oorlog en vrede, de wereld ontdekken, liefde en het verloren raken in verhalen om de realiteit op een andere manier een plaats te geven) ook om een hedendaagse blik.

Voor het festival 2024 zal niemand minder dan bariton Roderick Williams een nieuw lied voor stem en piano componeren op het thema *Vertel, vertel, vertel!*. Naast begenadigd zanger is Roderick Williams ook een gevierd componist. Zo schreef hij onlangs voor de kroning van Koning Charles III een stuk dat werd uitgevoerd tijdens de ceremonie in Westminster Abbey. In 2022 was Williams al te gast bij het Internationaal Lied Festival Zeist, waar hij – naast een indrukwekkend recital – liet zien hoe hij op een zeldzame manier kan vertellen over liedinterpretatie. Dit deed hij in de talkshow *Hoe geef ik mijn lied vleugels*.

Hoe hij de compositieopdracht wil benaderen licht Williams zelf toe:

'Een van de grootste geneugten van zingen is het aangaan van een directe verbinding met het publiek. Zien hoe woorden en muziek door luisteraars worden opgenomen, en ervaren hoe ze meeleven met het verhaal dat je als zanger vertelt. Deze reacties beïnvloeden de manier waarop je ervoor kiest de karakterisering te ontvouwen. Het vertellen van een verhaal is verslavend, de kracht ervan besmettelijk, zelfs wanneer het publiek het verhaal vele, vele malen eerder heeft gehoord. Ik kijk ernaar uit om meer te ontdekken over de relatie tussen artiest, publiek en het lied in mijn eigen nieuwe compositie voor het Internationaal Lied Festival Zeist in 2024.'

4.5 Dag van het Lied Vereniging Vrienden van het Lied

Het Internationaal Lied Festival Zeist en de vereniging Vrienden van het Lied (VVHL) delen met elkaar de passie voor het lied en de diepe wens de liedkunst te promoten en het klassieke lied door te geven aan de volgende generaties. De VVHL heeft circa duizend leden en organiseert jaarlijks zo'n zestig huisconcerten in heel Nederland.

Eén keer per jaar organiseert de VVHL een landelijk evenement: De Dag van het Lied. Deze Dag van het Lied is vanaf 2019 onderdeel van het Internationaal Lied Festival Zeist. Ook in 2024 wordt er weer een afwisselend programma samengesteld met gevestigde liedzangers en pianisten, én jonge musici. Naast recitals, lezingen en een rondetafelgesprek zullen studenten van conservatoria hun visie op het liedrecital van de toekomst presenteren door creatief om te gaan met het ontstaan en de uitvoering van het lied.

5. Talentontwikkeling en cultuureducatie

5.1 Masterclass

De masterclass is één van de speerpunten van het festival en duurt in totaal acht dagen (van zondag 19 tot en met zondag 26 mei 2024).

Het Festival biedt de deelnemende duo's naast de masterclass ook een podium om zelf op te treden, met het presentatierecital, recitals op andere locaties, zoals verzorgingshuizen in Zeist en omgeving, en waar mogelijk in de toekomst op liedfestivals. Zo bouwt het festival mee aan de sterren van morgen.

De masterclass biedt plaats aan 6 duo's. In 2023 hebben zich 19 duo's aangemeld, de selectie van de deelnemers werd gedaan op basis van ingestuurde video's door de artistieke leiding en artistieke adviseurs van het festival.

Het doel van de masterclass is professionele duo's van zanger en pianist een boost te geven in hun carrière. Relatief weinig zangers breken nationaal en internationaal door als liedzanger, omdat er minder mogelijkheden zijn om op te treden (er worden aanzienlijk meer operavoorstellingen en oratoriumconcerten georganiseerd dan liedrecitals) en omdat er heel veel voor nodig is om een goede liedzanger en een goede liedbegeleider te zijn en om een echt duo te vormen.

Doelgroep voor de masterclass zijn professionele duo's van zanger en pianist aan het begin van hun carrière. Ongeveer een derde van de deelnemers is uit Nederland afkomstig en twee derde uit het buitenland (Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Frankrijk, Engeland, Polen, Canada, Japan en Rusland). De masterclass biedt zowel privésessies als sessies met publiek. Tijdens de privésessies werken de meesters aan het smeden en vormen van de pianist en zanger om een uniek duo te worden door te concentreren op de eenheid van tekst en muziek. Muziek en poëzie worden gelijk en grondig behandeld. Ook door de performance coach, die de masterclass vanuit de theaterdiscipline benadert. Door de privé-setting bouwen meesters en studenten het vertrouwen op dat nodig is om al experimenterend artistieke expressiviteit te versterken.

Het relatief grote en betrokken publiek dat de openbare sessies van de masterclass bezoekt, krijgt een kijkje achter de schermen. Maar wat nog belangrijker is, het heeft een functie op zich. De jonge zangers en pianisten ervaren of wat ze als duo hebben geleerd overkomt en geven hun muzikantschap vorm in dialoog met het publiek. De intieme connectie tussen muziek en tekst, het duo en het publiek, komt tot leven tijdens deze sessies. Wanneer jonge talenten erin slagen deze driehoeksrelatie tot stand te brengen, ligt er een mooie toekomst voor hen in het verschiet. Juist dat maakt de masterclass zo bijzonder.

De docenten van de masterclass zijn zonder uitzondering zeer sterke docenten, die een schat aan podium- en leservaring meebrengen op het gebied van techniek, interpretatie, expressie, poëzie, uitspraak, houding en performance.

In 2024 zijn de docenten:

- Robert Holl (bas),
- Roderick Williams (bariton),
- Roger Vignoles (pianist),
- Bernarda Fink (mezzosopraan),
- Hans Eijsackers (pianist),
- Waltraud Österreicher (performance coach)
- Richard Stokes (Professor of Lieder Royal Academy of Music, Londen).

5.2 Educatie en Participatie

Educatie en participatie nemen een belangrijke plaats in, zowel tijdens het festival als in de maanden daaraan voorafgaand. De educatieprojecten lopen van januari tot en met mei 2024 en zijn gericht op amateurzangers en scholieren. Het festival sluit aan bij het netwerk en binnen- en buitenschoolse activiteiten op het gebied van amateurkunst en cultuureducatie in de gemeente Zeist en de regio.

Doel van de schoolprojecten is het plezier in zingen en het zangtalent in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs te stimuleren, de koorzang/schoolkoren weer nieuw leven in te blazen en de leraren in het onderwijs waar nodig ondersteuning te bieden voor het zingen met de leerlingen.

Van geoefend amateur tot beginner, van jong tot oud, onder de paraplu *Zelf zingen* bieden wij een breed aanbod aan volwassenen participatie. Het aanbod bestaat uit masterclasses en workshops van een of meer dagdelen of lesdagen. Alle facetten van het lied komen aan bod: van techniek en interpretatie tot podiumpresentatie. Of men als solist op het podium wil staan, samen met een pianist of duo-zanger of wil zingen in het festivalkoor.

De Educatie en Participatie projecten van het festival 2024 zijn:

1. Hans en de Draak basisschoolproject met uitvoering in Grote Kerkzaal:

De groepen 5 t/m 8 van basisscholen in Zeist en omgeving gaan aan de slag met het verhaal van Hans en de Draak. *Een spannend en knotsgek verhaal voor jong en oud, over samenwerken om je doel te bereiken. Zij is een prinses en hij is een draak! Jazeker, zo'n grote groene, vliegende, stinkende, vuurspuwende draak. De draak neemt de prinses gevangen in één van de torenkamers en niemand kan haar bevrijden. Totdat Hans verschijnt. Met de hulp van vier dieren lukt het hem de prinses te bevrijden.*

In opdracht van het festival wordt hier een nieuwe liedtekst voor geschreven door Mary Heylema waar Matthijs Overmars een prachtig lied met begeleiding voor zal componeren. Het geheel wordt aangevuld met drie bestaande liederen. De leerlingen voeren de ingestudeerde werken uit tijdens het festival voor publiek.

Vrijdagochtend 24 mei Grote Zaal, o.l.v. dirigent Annemiek van der Ven, met medewerking van pianist Matthijs Overmars en verteller Eric Borrias.

2. Workshops Hans en de Draak met uitvoeringen op school:

Via de cultuurcoördinator van het KunstenHuis Idea verzorgen wij een programma (twee workshops en een voorstelling) voor de groepen 5/6 van drie scholen in de periferie van de gemeente Zeist.

Ook deze groepen gaan aan de slag met Hans en de Draak in april 2024 met het nieuw gecomponeerde lied en een canon, in een workshop door zangdocent Jose Scholte en een workshop door koordirigent Roel Vogel met een pianist. Uitvoeringen met verteller Eric Borrias vinden plaats in de scholen zelf.

Maandag 21, dinsdag 22, en woensdag 23 mei projectvoorstellingen op school, o.l.v. koordirigent Roel Vogel, pianist (N.t.b.) en verteller Eric Borrias.

3. Jeugdkoorfestival op de Markt:

Op de eerste festivaldag, vrijdag 17 mei, zullen verschillende jeugdkoren op de Markt korte optredens verzorgen o.l.v. koordirigent Annet van de Hesseweg met aan de piano Matthijs Overmars:

- Leerlingen van de Zeister Schoolvereniging zingen projectlied Hans en de draak.
- Het Jeugdzangtheater zingt enkele liederen uit de musical *The Wiz*.
- Popkoor Super Nova en Vocal Group Kids van het KunstenHuis Idea.

Tot slot zingen alle kinderen met het publiek samen het lied *De haven van Zeist*.

Vrijdagmiddag 17 mei 16.15 uur, Markt Zeist

4. Jongerenconcert 12plus:

Het Jeugdchoor van de Zangschool Utrecht o.l.v. Thea Bakker zal een optreden verzorgen. Hiernaast zullen getalenteerde instrumentalisten van de Jong Talent klas van het Haags conservatorium optreden, waaronder Wendel de Bruijne, violiste en Timen de Bruijne, cellist, met aan de piano Natasja Bouma.

Delen van de wereldberoemde Carmina Burana worden tijdens dit concert uitgevoerd door Kleinkoor bovenbouw Stichtse Vrije School met solist Tibbe Alkemade. Voorafgaand aan dit bijzondere concert zullen de leerlingen repeteren met zangdocent Marjolein Verburg waarbij gewerkt wordt aan zangtechniek, interpretatie en de afwerking van delen uit dit werk.

Maandagavond 20 mei, Grote zaal 19.30 uur

5. Jongerenconcert 18plus:

Studentenkoor Intonacatore van de Zangschool Utrecht zal optreden o.l.v. Thea Bakker.

Vanuit het ILFZ educatieproject Jongeren Onderweg van 2023 zijn Tibbe Alkemade, countertenor en Vitto van Leeuwen, pianist, door het ILFZ uitgenodigd een liedduo te vormen. Dit jonge liedduo, met ingang van september 2023 gecoacht door bariton Maarten Koningsberger, zal tijdens dit concert een optreden verzorgen in het kader van *Vertel, vertel, vertel!* Ook zullen enkele getalenteerde jonge instrumentalisten optreden.

Zondagmiddag 26 mei, Grote zaal 16.30 uur

6. Meet the Music:

Een project speciaal voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Meedoen aan Meet the Music is niet alleen kennismaken met het lied, maar ook met de musici van het festival. Dat kan een mooie aanvulling zijn op de lessen voor leerlingen die Muziek als examenvak hebben gekozen. Na afloop van een concertbezoek naar keuze, organiseren we voor de leerlingen een ontmoeting met de musici en kunnen de leerlingen hen interviewen. Dat geeft hun de kans om te ontdekken wat het leven als beginnend of gevestigd musicus inhoudt, wat het aan opleiding vergt om zover te komen en wat het festival voor hen betekent. Een bezoek aan het festival kan een opmaat zijn voor of een bijdrage leveren aan het profielwerkstuk of een portfolio en zo van toegevoegde waarde zijn voor de leerlingen.

7. Festivalkoor muziek uit Armenië:

Een festivalprojectkoor van 25 amateurkoorzangers zal o.l.v. koordirigent Inge van Keulen muziek uit Armenië zingen, waaronder een Armeens oratorium (n.a.v. de genocide in de vorige eeuw) van Khadzjathur Avedisian en Armeense volksliederen gearrangeerd door Fred Abbingh, die het koor begeleidt op accordeon. Tijdens een van de repetities zal een lezing over Armenië worden gegeven voor het koor. Deze lezing is ook toegankelijk voor andere geïnteresseerden. Enkele inwoners uit Driebergen, afkomstig uit Armenië, zullen helpen met de taal en de uitspraak van het Armeens.

Zondagmiddag 26 mei, Grote zaal 13.30 uur

8. Open Podium met workshop voor 8 amateurzangers:

Zelf zingen en schitteren op het festivalpodium? Dat kan bij ons Open Podium, speciaal bedoeld voor amateurzangers die met begeleiding van een professionele pianist liederen willen zingen. Tijdens een workshop onder begeleiding van pianist Bas Verheijden oefenen ze de ingestudeerde liederen die tijdens het festival voor publiek worden uitgevoerd.

Zaterdagmiddag 18 mei 16.30 uur, Koetshuys

9. Masterclass voor 6 amateur liedduo's: Als ik (later) groot ben:

Tijdens deze masterclass voor amateur liedduo's (zanger-pianist) vertelt het liedduo verhalen vanuit het perspectief opgroeien en terugkijken. Zoals ouders en kinderen dat doen. Verhalen over zoals het leven was, is en mogelijk zal worden.

Hoe is het om vanuit de wijsheid van de ouderdom terug te kijken naar je jeugd? Of met de blik van een vader of moeder te kijken naar je kind? En hoe beziet een kind de wereld om zich heen? Een greep uit het te kiezen repertoire: Frauenliebe und -Leben (Schumann), Kindertotenlieder (Mahler), Wiegenlieder (Eisler), Hermit Songs (Barber), I hate music (Bernstein) en La courte Paille (Poulenc). De docenten zijn zangdocent Annelies van Gerven en pianodocent Lidwien Boumans.

Presentatierecital: zondag 26 mei 12.00 uur, Kleine Zaal.

10. Masterclass voor 8 gevorderde amateurzangers: Mijn verhaal:

Een serie van 3 masterclasses in een zangweekend met zangdocenten en pianisten voor 8 zangers.

Tijdens het festival volgen de zangers een openbare masterclass door Henriette Schenk en Hetty Gehring met aan de piano Gilbert den Broeder. Zondagmiddag 26 mei sluiten de zangers af met een concert. De zangers kiezen een gebeurtenis, rode draad of anekdote uit hun levensverhaal en kiezen daar twee liederen bij. Bij de presentatie op zondag 26 mei vertellen ze kort het verhaal en zingen ze deze liederen.

Presentatierecital: zondag 26 mei 12.00 uur, Kleine Zaal.

11. Masterclass Schubert voor gevorderde amateurs: Glaube, Hoffnung und Liebe

Zingen is verhalen vertellen, elk lied, hoe kort ook, vertelt een verhaal. Dat begint al bij de dichter en zijn gedicht, maar de muziek vertelt óók een verhaal. Vaak begint dat verhaal al vóór de zanger heeft ingezet. De pianopartij speelt een essentiële rol in de schildering van de tekst, geeft er kleur en diepte aan, leidt in, illustreert, ondersteunt, leidt, helpt, (be)geleidt en gidst de zanger.

In deze masterclass voor zes gevorderde amateurzangers (ook de eigen pianist is welkom als deelnemer aan deze masterclass) gaan bariton Maarten Koningsberger en pianist Bas Verheijden in op het verhaal van een lied, hoe dit verteld wil worden en hoe Schubert het op muziek heeft gezet. De zes deelnemers kiezen bij dit thema zelf het Schubert repertoire.

Presentatierecital: zaterdagmiddag 25 mei 14.30 uur, Kleine Zaal.

5.3 Lezingen

Tijdens het festival 2024 zullen lezingen worden gehouden bij het thema *Vertel, vertel, vertel!* door:

- *Richard Stokes*, hoogleraar kunstlied bij de Royal College of Music, zal een lezing geven over de ballades van Loewe en over mythologie in het liedrepertoire en zal diepgaand ingaan op de relatie tussen tekst en muziek in dit repertoire en dit toelichten met muziekfragmenten aan de vleugel en uitvoeringen van het lied op CD.
- *Cas Jönsthövel*, specialist Duitse taal en letteren, zal een lezing geven over de ballade als genre binnen de liedkunst en de poëzie door de eeuwen heen.
- *Dinant Krouwel*, musicoloog, zal een lezing geven over een iconisch lied binnen het thema *Vertel, vertel, vertel!* Hij zal diepgaand ingaan op de relatie tussen tekst en muziek in dit lied en dit toelichten met muziekfragmenten aan de vleugel en uitvoeringen van het lied op CD.
- Een lezing over de Griekse vertelkunst aan de hand van retorica, oftewel de overtuigingskracht van een verhaal. Aan de hand van de begrippen logos, ethos en pathos wordt ingegaan op de opbouw van een geloofwaardig verhaal wat de juiste emoties oproept om de toehoorder te overtuigen.

5.4 Talkshows

- Talkshow o.l.v. *Leo Samama*, musicoloog en voorzitter Vrienden van het Lied, in het kader van de Dag van het Lied. Over het aan het festivalthema gerelateerde gespreksonderwerp en de gesprekspartners vindt nog overleg plaats.
Zaterdag 18 mei 2024
- De Vertelkunst van *Robert Holl* (in gesprek met *Hans Haffmans*). Robert Holl is als zanger expert in het vertellen van verhalen. Hoe kan de tekst en de inhoud van een lied zo getrouw en eerlijk mogelijk voor het voetlicht worden gebracht? Voor Holl staat de tekst altijd centraal, vanuit de tekst volgen de klanken.
Vrijdag 24 mei 2024

6. Publieksbereik

Aantal bezoekers festival

In totaal hebben 4100 mensen het festival in 2023 bezocht. Dat is 24% meer dan in 2022 (3283). Hiermee hebben we onze eigen targets overtroffen en kunnen we stellen dat we ons goed gerevancheerd hebben na de moeilijke corona jaren. Het festival is in de afgelopen zeven edities sterk gegroeid in programmering, positionering en publiek, en het is de ambitie om te blijven groeien naar meer publiek en meer bereik.

Het was ons oorspronkelijke streven om in 2024 4000 bezoekers te trekken, let wel, dit is voordat we werden geconfronteerd met corona. Desondanks hebben we dit doel al in 2023 weten te realiseren (4100 bezoekers). Een extra mooie prestatie gezien het feit dat we drie recitals minder in ons festival hadden opgenomen. Deze groei willen we doorzetten en we hopen dan ook in 2024 4500 bezoekers te trekken

Doelgroepen festival

1. Een zo groot en breed mogelijk publiek, nationaal en internationaal, dat houdt van poëzie, zang en/of muziek of dat door het festival gaat doen: voor het hele festival en alle activiteiten.
2. Conservatoriumstudenten, nationaal en internationaal: voor het festival en specifiek de masterclass.
3. Amateurzangers uit Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Utrecht en Amersfoort: voor het festival en specifiek de educatie- en participatieprojecten.
4. Scholieren van 7 - ca. 18 jaar uit Zeist en omgeving: voor de educatie- en participatieprojecten.

Publieksbereik

Ruim de helft van de bezoekers van het festival 2023 komt uit Provincie Utrecht (57%). Wat verder uitgesplitst komt 19% uit de gemeente Zeist en 9% uit de stad Utrecht.

Het festivalpubliek is kritisch, betrokken en goed ingevoerd, maar staat ook open voor vernieuwing en verrassing. Komt graag samen en neemt nieuw publiek mee.

In 2023 heeft het festival afgerond in totaal 4.100 bezoekers gehad. Door middel van radio en televisie - live interviews, live uitgevoerde 'voorproefjes' en de uitzending van recitals op NPO Klassiek - is een veelvoud van het aantal bezoekers en een groot potentieel publiek bereikt:

- [NPO Klassiek Spiegelzaal](#): optreden Henk Neven en Hans Eijsackers op 30 april
- [NPO Podium Klassiek](#): interview en optreden Henk Neven en Hans Eijsackers op 30 april
- [NPO Klassiek Een Goedemorgen met...](#): Shermin Amiri op 13 mei
- [NPO Klassiek, Het Avondconcert](#): rechtstreekse uitzending van het concert van Konstantin Krimmel en Malcolm Martineau op 18 mei
- [NPO Klassiek, Het Avondconcert](#): uitzending van het concert van *De Blijveling* op 6 juni

Publieksonderzoek

Met het jaarlijkse publieksonderzoek wordt achterhaald hoe het publiek het festival waardeert, waar verbeterpunten zitten en hoe bezoekers het festival weten te vinden. Wij leren ons publiek steeds beter kennen. Dat geeft ons kennis, die de programmering en de kaartverkoop stimuleert en ondersteunt.

Dit publieksonderzoek wijst uit dat de waardering voor alle onderdelen van het festival zeer hoog is. Het geconcentreerde aanbod, het zeer hoge niveau van de uitvoerenden, de locatie, sfeer en organisatie maken het Internationaal Lied Festival Zeist bijzonder aantrekkelijk voor bezoekers.

In 2023 kregen wij een 8,9 als gemiddeld rapportcijfer van ons publiek, dat is 0,4 hoger dan de editie van 2022. De resultaten laten daarnaast zien dat ons publiek met name waardering heeft voor de kwaliteit van de programma's, de goede organisatie en het hoge niveau van de musici.

Ontsluitende rol

Wij zien als festivalbestuur nadrukkelijk een rol voor ons om artiesten en artistieke ontwikkelingen zichtbaar en toegankelijk te maken voor het publiek. Voorbeelden hiervan zijn:

- Young Artist Platform
- Recitals deelnemende duo's masterclass in zorginstellingen
- Schoolprojecten primair onderwijs (Dichtersliefde in 2018 en 2019, De Haven van Zeist in 2021 en 2023, De Dierentuin van Zeist – de bison en het manenschaap in 2022)
- Schoolproject voortgezet onderwijs (Nachtmuziek in 2021, Jongeren onderweg in 2023)
- *De Blijveling*, 2023: Het verhaal van de Iraniër Shermin Amiri, over zijn vlucht vanuit een door oorlog verscheurd land en aarden in een onbekend nieuw land. Zijn woorden werden omlijst door werken van westerse componisten als Schubert, Debussy, Fauré en Strauss, maar ook met muziek van de Iraanse componist Reza Vali.
- *Fort nach den Fluren des Ganges*, 2022: Ullmann verwerkte in de vier liederen dansritmes uit de jaren 20. De dans en wijn lijken te fungeren als middel om in een andere wereld te geraken, maar het is de vraag of de verdoving veroorzaakt wordt door de dronkenschap of door de liefde. Laat die zoektocht naar deze onoplosbare vraag maar eeuwig duren: het brengt de mensheid, oost en west, samen

Publiciteit en marketing

Naast het artistieke concept, het jaarthema en de uitwerking met solisten en programma's, bepalen de eenduidige en aansprekende verhalen die we daarbij vertellen de marketing. Voor de promotie en free publicity wordt bij elke festivaleditie een communicatieplan gemaakt.

In 2023 hebben wij onze website compleet vernieuwd waarbij toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid centraal stonden. Ook wilden wij het kaartkoopproces vergemakkelijken voor een minder digitaal vaardige doelgroep. Tot slot wilden wij de website qua vorm aan laten spreken bij een jongere doelgroep door de navigatie en *look and feel* te moderniseren.

Om een beeld te geven waren dit de pr-activiteiten in 2023:

Pers, radio en televisie

- Artikel (n.a.v. persbericht) in Trouw
- Item in Podium Klassiek op 30 april met Henk Neven en Hans Eijsackers
- Optreden bij het Spiegelzaal zondagochtendconcert op 30 april door Henk Neven en Hans Eijsackers
- Item op Concertzender op 3, 14 en 28 mei
- Item in De Muziekfabriek NPO Klassiek op 7 mei
- Item in De Klassieken NPO Klassiek op 12 mei
- Live uitzending recital Krimmel/Martineau NPO Klassiek Avondconcert op 18 mei
- 2x Interviews met een bestuurslid op Slotstad Radio (Zeist)
- Impressie festival op Slotstad TV (Zeist)
- Recensies in Opera Magazine
- Recensies op website Il Grand' Inquisitor
- Drie redactionele artikelen in de Stadspers
- Speellijst 24classics
- Partnernieuws Voorjaarsconcert in nieuwsbrief Zeister Muziekdagen

Sociale media (aantal volgers)

Facebook: 1248 - Instagram: 1390 - Twitter NL: 321 - Twitter Eng: 246 en LinkedIn: 249

Onze grootste groei in volgers zit bij Instagram met ruim 25% meer volgers in één jaar tijd.

Nieuwsbrief

- 2411 abonnees (stijging van 32% in een jaar)
- openingsgraad 45%, hetgeen uitzonderlijk hoog is
- 16 nieuwsbrieven in 2023

De nieuwsbrief is ons belangrijkste verkoopkanaal.

Algemeen

- 10 billboards in de gemeente Zeist gedurende 1 – 21 mei
- 35 Ster spotjes op NPO Klassiek/Radio van 8 – 14 mei
- 1x advertentie in de Stadspers Zeist (lokaal nieuwsblad)
- 10.000 flyers en 200 posters; verspreiding in Zeist en Utrecht

7. Positionering en samenwerking

7.1 Lokaal

- *Gemeente Zeist*
Steunt het festival vanaf het eerste uur. De steun van de gemeente Zeist is substantieel en geeft het vertrouwen om het festival verder te consolideren en te ontwikkelen. Het festival geeft een culturele en economische impuls aan Zeist en past in het beleid van Zeist als Cultuurstad.
- *KunstenHuis Idea, Netwerk Cultuureducatie Zeist en Stemplokaal Utrecht en zangpedagogen in de regio*
Samenwerking in de publiekswerving en in de educatie- en participatieprojecten voor scholieren en amateurzangers. Muziekschool Zeist stelt repetitieruimtes beschikbaar.
- *Scholen in Zeist en omgeving*
Het aantal scholen dat meedoet aan de liedklasprojecten voor scholieren is gestegen van één school in 2017 tot 10 scholen in 2023. Het gaat om scholen uit onder meer Zeist, Den Dolder en Bilthoven zoals SO Bartimeus, SBO de Stuijtheuvel en de Stichtse Vrije School.

7.2 Regionaal

- *Culturele infrastructuur provincie Utrecht*
Bijna de helft van de bezoekers van het festival in 2023 komt uit Provincie Utrecht (47%). Daarmee maakt het festival duidelijk deel uit van de culturele infrastructuur van de Provincie. Het Internationaal Lied Festival Zeist is uniek, is enig in zijn soort. Daarmee levert het ook een belangrijke bijdrage aan het totale palet aan festivals in de Provincie Utrecht.
- *Samenwerking binnen Utrechts Festival Overleg (UFO)*
Het Internationaal Lied Festival Zeist maakt sinds 2019 deel uit van het UFO. Wij ervaren dit als een heel nuttig platform.

7.3 Nationaal

- *Vereniging Vrienden van het Lied*
De Dag van het Lied van de Vrienden van het Lied is onderdeel van het festival.
- *Internationaal Vocalisten Concours*
Het festival geeft een engagementprijs op het Internationaal Vocalisten Concours, het prijswinnende duo krijgt een optreden tijdens het festival of op het Voor- of Najaarsrecital.
- *Internationaal Studenten Lied Duo Concours*
Het prijswinnende duo krijgt gratis toegang tot de masterclass van het festival.
- *Conservatoria Nederland*
Werving deelnemers masterclass jonge professionele lied-duo's, podium voor studenten op de Dag van het Lied:
 - 2019: Zwolle
 - 2021: Utrecht
 - 2022: Rotterdam
 - 2023: Amsterdam, Maastricht en Tilburg.Bezoek aan het festival als onderdeel van het curriculum (2023: Rotterdam, Den Haag). In 2024 zullen we samenwerken met het Prins Claus Conservatorium in Groningen en de Jong Talent klas van het Koninklijk Conservatorium Den Haag.

7.4 Internationaal

- *Oxford International Song Festival, Leeds Lieder Festival, Schubertiada Barcelona, Antwerp LiedFest, LiedFest Berlin-Oxford*
Elkaars prijswinnaars van de auditie een podium bieden, elkaars festival promoten, overleg over eventuele gezamenlijke producties.
- *Conservatoria buitenland*
Werving deelnemers masterclass jonge professionele lied-duo's.
- *Buitenlandse artiesten en docenten*
Van de 80 uitvoerenden tijdens het festival in 2023 komt de helft uit het buitenland (Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk, Macedonië, Polen, Iran, Turkije, Verenigde Staten, Israël, India en Groot-Brittannië).
- *Buitenlandse deelnemers masterclass*
Van de 84 deelnemers van de masterclass in de afgelopen zeven edities van het festival kwamen 62 deelnemers (73%) uit het buitenland (Duitsland, België, Oostenrijk, Zwitserland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Polen, Verenigde Staten, Canada, Japan en Rusland).
- *Buitenlandse bezoekers*
Het aantal buitenlandse bezoekers van het festival is nog beperkt, in 2023 circa tien. Het festival heeft een grote potentie op dit vlak, we gaan daar de komende jaren sterk op inzetten, onder meer door arrangementen met buitenlandse culturele reisbureaus. Hiernaast willen we buitenlandse bezoeken stimuleren door meer internationale samenwerkingen aan te gaan, op buitenlandse festivals flyers te verspreiden en onze website in het Engels te vertalen.

8. Bedrijfsvoering

8.1 Cultureel ondernemerschap

Het is gelukt om een toonaangevend, internationaal liedfestival neer te zetten en te doen groeien in Nederland. Een hoog artistiek niveau, sterke publiciteit, geweldige ambiance, groeiend aantal bezoekers en hoge waardering door de bezoekers. Financieel is het ook haalbaar gebleken. Ook hebben we in korte tijd een vooraanstaande positie bij de media verworven. Het Internationaal Lied Festival Zeist staat als een huis.

Door een aantal deskundigen op het gebied van het klassieke lied die elkaar ontmoetten in het voorjaar van 2015, is op 5 juni 2015 de Stichting Internationaal Lied Festival Zeist opgericht. Iets creëren uit niets, een uniek festival op poten zetten, dat er nog niet was in Nederland, op het niveau van de *Schubertiade Schwarzenberg* en het *Oxford International Song Festival*.

Het festival is in de afgelopen zeven edities sterk gegroeid in programmering, positionering en publiek, en het is de ambitie om te blijven groeien naar meer publiek en meer bereik. In cijfers:

Jaar	Aantal bezoekers	Aantal dagen festival	Aantal recitals	Aantal educatieprojecten
2016	1600	6	8	1
2017	1900	6	10	3
2018	2400	6	10	5
2019	3450	10	14	9
2021	3600	10	14	8
2022	3300	10	11	11
2023	4100	10	11	11

Het aantal bezoekers is gestegen van 1600 in 2016 naar 3600 in 2021. In 2020 moesten we het festival annuleren vanwege corona. Wel hebben we in juni 2021 jaar een online festival-van-één-dag georganiseerd en het festival zelf verplaatst naar oktober. In mei 2022 was het aantal bezoekers vanwege de na-ijleffecten van laatste corona-lockdown iets lager dan in 2021 (3300).

Het was ons oorspronkelijke streven om in 2024 4000 bezoekers te trekken, let wel, dit is voordat we werden geconfronteerd met corona. Desondanks hebben we dit doel al in 2023 weten te realiseren (4100 bezoekers). Een extra mooie prestatie gezien het feit dat we drie recitals minder in ons festival hadden opgenomen. Deze groei willen we doorzetten en we hopen dan ook in 2024 4500 bezoekers te trekken.

Ons ondernemerschap bestaat in de eerste plaats uit het aangaan van de juiste partnerships en het bouwen aan een sterk netwerk. Van lokale tot internationale partners, wij zijn ervan overtuigd dat we hierdoor niet alleen onze positionering zeer krachtig hebben kunnen neerzetten, maar dat hiernaast de artistieke kwaliteit en de praktische uitvoer van het festival staan als een huis.

In de toekomst willen we binnen de festivalthema's meer interdisciplinaire programma's ontwikkelen waarbij samenwerkingen met andere culturele en artistieke organisaties de basis vormen van deze projecten. Dit leidt tot artistieke inspiratie, uitwisseling van kennis en publiek, én een extra financieel fundament onder deze projecten. Voor het festival van 2024 zetten we deze nieuwe lijn in met het gerenommeerde gezelschap Pynarello binnen het programma *Volksmuziek*.

Ondernemerschap is voor ons ook het vergroten van onze eigen inkomsten. Dit doen wij door middel van de werving van Vrienden en Mecenassen van het Internationaal Lied Festival Zeist, waarover hieronder meer.

Financieringsmix

De totale inkomsten in 2024 worden begroot op € 234.700, waarvan € 82.200 eigen inkomsten (35%), € 82.500 overheidsbijdragen (35%) en € 70.000 bijdragen fondsen en sponsoren (30%).

Vrienden Internationaal Lied Festival Zeist

De Vrienden van het Internationaal Lied festival zijn een belangrijke financiële steun voor het festival. Medio 2023 telt het festival 160 vrienden. Het aantal vrienden fluctueert per jaar en per categorie. De bijdrage van de Vrienden aan de exploitatie van het festival varieert per jaar, afhankelijk van wat nodig en mogelijk is; in 2022 bedroeg de bijdrage € 12.600 en in 2023 is € 8.000 begroot.

Risico- en beheerstrategie

Met ingang van 1 januari 2023 zijn de Stichting Internationaal Lied Festival Zeist en de Stichting Vrienden Internationaal Lied Festival Zeist gefuseerd. Het vermogen van de Stichting Vrienden is toegevoegd aan het vermogen van de Stichting Internationaal Lied Festival Zeist.

Het (gefuseerd) vermogen van de Stichting Internationaal Lied Festival Zeist bedraagt per 31 december 2023 € 16.474 (prognose). Dit vermogen fungeert als buffer voor tegenvallers in de exploitatie van het festival.

8.2 Onderzoek en ontwikkeling

Elke editie van het festival wordt grondig geëvalueerd: extern onder bezoekers, docenten en vrijwilligers, en intern onder bestuursleden en medewerkers. We kijken voortdurend wat loopt goed en wat kan beter. Op alle vlakken: artistiek, marketing, productie, organisatie en financiën.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Waarde toevoegen aan de masterclass – uitbreiding aantal dagen, lesmomenten en lesinhoud.
- Gratis programmaboek – naslagwerk, bewaarexemplaar, verdieping en inzicht.
- Pauzedrankjes inclusief – minder wachten en meer festivalgevoel.
- Plan-Do-Check-Act in de promotie – beter monitoren en gericht publiek werven.
- Apart hoofd kassa en aparte floormanagers.

Al met al is er sprake van een forse professionaliseringsslag en zoals bij iedere organisatie die uit de pioniersfase komt van formalisering en specialisatie. De pioniersfase had beslist zijn charme, de korte lijnen waren prettig, maar het was ook te kwetsbaar. Met de professionalisering staan we steviger in onze schoenen en kijken we met vertrouwen naar de toekomst.

8.3 Organisatie

De Stichting Internationaal Lied Festival Zeist heeft geen medewerkers in dienst.

De Stichting huurt wel professionals in voor de volgende taken: artistieke leiding, programmatoelichtingen, vormgeving, teksten, fotografie, fondsenwerving en boekhouding. In 2023 is hier een zakelijk leider aan toegevoegd, een belangrijke stap in de verdere professionalisering. Om ruimte in de begroting vrij te maken hebben wij drie recitals minder geprogrammeerd voor de afgelopen editie van het festival. Wij hopen in de toekomst een nog steviger financieel fundament te leggen en hiermee ook het aantal recitals weer terug op het oude niveau te brengen. Het komende jaar zullen wij een productie leider werven, de gemeente Zeist heeft hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld.

Zowel het aannemen van een zakelijk leider als van een productie leider versterken de duurzaamheid van de organisatie en maken het festival minder afhankelijk van bestuursleden en vrijwilligers. Met name voor het productiewerk is het van belang dat deze intensieve taak niet langer op hen hoeft te drukken.

De Stichting Internationaal Lied Festival Zeist heeft circa 25 vrijwilligers. De vrijwilligers worden niet betaald. Zij krijgen - als ze dienst hebben - gratis koffie, thee, broodjes en soep, en - als dat met hun taak te combineren is - gratis toegang tot de evenementen van die dag.

Taken van de vrijwilligers zijn: kaartverkoop en kaartcontrole, beamer bedienen bij masterclass (projectie liedteksten), bloemen geven na afloop van het recital, vervoer van uitvoerenden, deurtwachter artiestenkamer, klaarzetten pauzedrankjes, (helpen) inrichten en opruimen van de locaties voor de activiteiten en informatie en verkoop bij de tafels van de Vriendenstichting.

In de afgelopen zeven edities van het festival is een toegewijde en ervaren ploeg vrijwilligers ontstaan, zonder wie dit festival niet mogelijk zou zijn. Bestuursleden verrichten hun bestuurswerk onbezoldigd, zij zijn in die zin ook allemaal vrijwilligers. Eén van de bestuursleden heeft de portefeuille vrijwilligers en is verantwoordelijk voor werving en aansturing van de vrijwilligers.

9. Codes Governance, Fair Practice en Diversiteit & Inclusie

Het Internationaal Lied Festival Zeist onderschrijft de *Governance Code Cultuur*. Wij hebben daarin een aantal stappen gezet en wij nemen resultaatsverplichtingen op ons. Dit vraagt extra middelen. Het festival leunt op een werkend bestuur volgens het zogeheten one-tiermodel. Dit betekent in de praktijk dat enkele van onze bestuursleden actieve rollen binnen de organisatie vervullen. Onder andere de coördinatie van de vrijwilligers, educatie en participatie vallen onder een actief bestuurslid.

Het Internationaal Lied Festival Zeist onderschrijft de *Fair Practice Code*. Over het geheel genomen passen we de Fair Practice Code actief toe in de honoraria van artiesten, docenten en freelancers die ons festival mogelijk maken. Echter zijn extra middelen nodig om in alle gevallen conform cao-niveaus te betalen. Daarnaast is een professionalisering op het personele vlak ingezet die verder moet worden doorgezet om gestelde doelen en ambities te verwezenlijken, ook hier zijn extra financiële middelen voor nodig. Met name binnen het kernteam van de organisatie schieten de middelen te kort om fair te betalen, dit willen we graag veranderen.

Het Internationaal Lied Festival Zeist onderschrijft de *Code Diversiteit & Inclusie*. Wij werken hierbij aan de hand van de vier P's.

Programma

In de programmering zetten we in op verschillende programma's die grenzen opzoeken en overgaan, en het publiek meenemen in zowel nieuwe muziek als nieuwe verhalen. In 2024 doen we dit met een festivalprojectkoor van 25 amateurkoorzangers die muziek uit Armenië zingen, waaronder een Armeens oratorium (n.a.v. de genocide in de vorige eeuw) van Khadzjathur Avedisian en Armeense volksliederen gearrangeerd door Fred Abbingh, die het koor begeleidt op accordeon. Tijdens een van de repetities zal een lezing over Armenië worden gegeven voor het koor. Deze lezing is ook toegankelijk voor andere geïnteresseerden. Enkele inwoners uit Driebergen, afkomstig uit Armenië, zullen helpen met de taal en de uitspraak van het Armeens.

Dat elke cultuur haar eigen volksliederen heeft laten we horen op 22 mei; traditionele teksten en melodieën vaak anoniem overgeleverd met streek- en soms tijdgebonden onderwerpen en karakter. Volksliederen zijn een prachtige manier om je te verdiepen in andere culturen. Dat doen we in dit recital met componist Luciano Berio, die ons onder andere meeneemt naar de Verenigde Staten, Armenië, Auvergne, Sicilië, Sardinië en Azerbeidzjan. Met de muziek van Loevendie reizen we naar Turkije.

De troubadour was een liedcomponist of singer-songwriter avant la lettre. Hij schreef zijn gedichten en liederen zelf en voerde die met harp of luit uit. De vormen aubade, pastorale en het lamento vinden hun oorsprong bij de Troubadour. Op 21 mei organiseren we een recital met liederen van vóór het standaard liedrepertoire en erna. Het wordt een ontmoeting tussen oude muziek en twintigste-eeuwse jazz ballads.

Publiek

Het klassieke lied kent zijn oorsprong in Europa, waar het genre zich de afgelopen eeuwen ontwikkelde en het kunstlied in de 18e eeuw volwassen werd. Van oudsher is het kunstlied populair/het domein van/onder welgestelde burgers. Hoewel het genre in de 20e eeuw moderniseerde en door componisten als George Crumb, Philip Glass, Wolfgang Rihm en Thomas Adès invloeden uit alle culturen, uit alle tijden, uit alle lagen van de maatschappij in het genre werden geïncorporeerd, blijft de traditionele Westerse welgestelde achterban van het kunstlied de kern van de hedendaagse concertbezoekers.

Het Internationaal Lied Festival Zeist ziet als onderdeel van haar missie een rol in publieksverbreding en het bereiken van nieuwe doelgroepen. Dit doen we onder andere door breder te programmeren dan alleen de welbekende Liedcomponisten van weleer; bij diverse recitals werken we vanuit concepten waarbij in thema, repertoire, artiesten en sprekers, een nieuw perspectief of een andere cultuur wordt gepresenteerd. We zoeken hierin aansluiting bij actuele thema's die leven in de maatschappij. We zien ons publiek te afgelopen jaren veranderen, waarbij in 2023 de gemiddelde leeftijd bijvoorbeeld opvallend jonger was dan voorgaande edities.

Een ander belangrijk en effectief instrument in onze publieksverbreding is ons educatieprogramma. Niet alleen bereiken we hiermee veel schoolkinderen, maar ook hun ouders en familieleden maken via onze educatieve programma's en bijbehorende uitvoeringen kennis met het festival en het Lied. Maar nog belangrijker is dat wij met deze inspanningen een nieuwe generatie muzikliefhebbers willen activeren en stimuleren, hopelijk onze toekomstige bezoekers.

Partners

Een belangrijke stap in ons streven om actief nieuwe doelgroepen te betrekken is een samenwerking met partners. Bij het aangaan van een partnerschap kijken we kritisch naar de manier waarop de samenwerking kan bijdragen aan meer diversiteit – in de breedste zin van het woord. Het KunstenHuis Idea is hier een voorbeeld van. De samenwerkingen met educatieve partners en scholen vormen ook een belangrijke bijdrage in het bereiken van een nieuwe bezoekers, zowel jong (de leerlingen) als oud (hun ouders en familie die naar het optreden komen kijken).

Personeel

Zoals aangegeven bestaat ons personele bestand uit enkele freelancers en vooral veel vrijwilligers. Met de komst van een nieuwe artistieke en zakelijke leiding heeft het festival een nieuw en jonger perspectief binnengehaald. Waar de komende jaren nog stappen in te maken zijn is de diversiteit van het personeelsbestand en het bestuur. Wij willen een externe adviseur aantrekken om met ons mee te denken over de verdere mogelijkheden om in de programmering nieuwe benaderingen, invloeden en achtergronden op te nemen.

Algemeen

Wij realiseren ons dat we de komende jaren nog slagen moeten maken om de thema's diversiteit en inclusiviteit in alle lagen van ons festival door te voeren. We zijn ons er bijvoorbeeld van bewust dat we met onze hoofdlocatie – een kerk, die ook als zodanig nog steeds actief wordt gebruikt voor diensten – een potentiële drempel opwerpen voor bezoekers met een andere of zonder religieuze achtergrond. Vanaf 2025 gaan wij vaker in nieuwe en eigentijdse locaties programmeren. Ook in onze programmering willen we meer inzetten op kruisbestuivingen tussen genres en samenwerkingen met artistieke partijen die andere perspectieven vertegenwoordigen.

Wij begeven ons in een interessant spanningsveld; als liefhebbers van het Lied willen wij zowel de oude traditie levend houden maar ook het genre toekomstbestendig maken en presenteren op een manier die past bij de huidige tijdgeest. We willen ons vaste publiek aan ons blijven verbinden en een nieuw publiek bereiken door het Lied vanuit een andere invalshoek te benaderen. Wij zien onze rol als festival hierin als onderdeel van een grotere keten van makers, podia en andere festivals.

Tot slot

Het Internationaal Lied Festival Zeist is trots op wat er in de eerste zeven jaar is neergezet, zowel artistiek als organisatorisch. Vanuit deze solide basis willen wij een volgende stap maken om het festival nog verder als begrip in de internationale muziekwereld neer te zetten en ook meer buitenlandse bezoekers te trekken. We hebben met dit plan een gemotiveerd en realistisch beeld willen schetsen van wat het Internationaal Lied Festival Zeist voor de regio Utrecht en daarbuiten kan betekenen en wat daarvoor nodig is.